

Z toho mnoha, čím bych osloviti mohl dnešní hosty slavnostní, zvolil jsem tedy slova o neznámém Husovi, a lásky Vaše musíte mi přisvědčiti, že jsem dobře volil, an po pěti stoletích náša Jan Hus, známý za hranicemi, v echách a na Moravě zůstal ještě na mnoze neznámým. Kdo ji znáte muže toho nesmrtelného, vy jste přiali dobrovolně, by jste byli svědky naší eské slávy a velikosti; ti však kdo neznají dosud nádobu tu vyvolenou, v potu znaném přiiňejí se k tomu, by se přiiili i na dále neznámého nechat neznámým." Pochopíte tu tíi mého úřadu, an kázati musím jenom vám, kteří~ by jste sami kázati mohli o kolébce, o inech a o smrti oslavence našeho nepřirovnatelného; za to však se odmlėti musím před mnohými těmi, kteří~to se odmlují ku ka~dému pozvání na veliký historický hod vlastence a reformátora Mistra Jana Husa. Le kdy~ tedy známým známého a neznámým neznámého musím zvěstovati, nechci smutnou touto okolností kormoutiti sebe ani vás, obraceje zřetele svého ku veliké té radosti: že nás předce není málo, kteří známe a ctíme toho největšiiho echa z Husince a my ~e jsme otci i matkami nastávajícího pokolení velikého, ano~ navatívno bude známosti Husovou a velebiti bude předků svých, kteří nestyděvae se za patriarchu eské velikosti, dochovali při vaem pohanění símě slávy potomkům! Pět století uplynulo nad slávou i nad kaceřováním nezapomenutelného jména Husova, a je-to nám dáno jestiť otevřiti brany století aestého, ukazují se na obzoru naděje naší zlatí ervánkové jítíni: že ve věku aestém mu~ neznámý bude známým, mu~ pohrdaný mu~em poctivostí, mu~ odstřený mu~em osvěty, smíření a pokoje! Jako kněz Simeon na pacholátce Je~íae, tak i my dnes na pětistyletu kolébku Husovu hledíme s potěšením, že jen ona předce bude světlem národu eskému a slávou jeho potomků.

čím nepatrněji menšina národa esko-Moravského zastoupena bývá na Husově slavnosti, tím více dlužno veseliti se nám, že nás dochoval a vyvolil Bůh, abychom byli svědky velikého proctví a jako by s Moj~íae z hory Nebo hleděli na výborný Kanaan Husovy budoucnosti. V slavném Jerusalemě o svátku velikonočním unil Kristus Filipovi slovy přectěnými výtku, že po dlouhé známosti nezná předce Mesiáae svého, a my tudí~ k vaechněm nepřítomným u této slavnosti, snesme tutě~ výtku Husovu, promluvíce sobě vespolek nyní:

O Husovi neznámém!

Povězme si o nápadné věci této do třetice, zodpovídajíce tři otázky:

1. Kdo jest to ten neznámý Hus?
2. Kdo jsou to ti, kteří~ jej dosud neznají?
3. Co mámeiniti, aby tento neznámý Hus byl vaady znám po vaí vlasti?

1.

Jest ovaem pravda, že náša Jan Hus nebyl mu~em, jen~ by jako Moj~ía byl národ svůj zavedl do země, v ní-to mimo hojnost mléka a medu ka~doroně dvojí ~eň, lidskou přiiinlivost' odměňuje! A jest i to pravda, že nebyl Hus také mu~em jen~ by ovládna skrytá tajemství přírody, byl obla~il národ svůj umělými výhodami, jich~ poskytuje vyzpytovaná příroda; za to ale tento, dosud v echách a na Moravě na mnoze neznámý Hus byl mu~em, jen~ opanovav zrakem svým přírodu ducha, dal a vrátil národu svému, základní i uhelní kamení pro velkolepou stavbu vaech budoucích století. Bez eho ~ádný národ, jakékoli země a kteréhokoli vyznání obstáti nemů~e, o to se postaral ve vlasti své Mistr Jan, a k emu vaichni národové jakéhokoli vyznání musejí asu svého dospěti, to zavedl ve vlasti echů ji~ v patnáctém století náša veliký Jan.

Budu-li nyní vypoítávat zásluhy tohoto syna i patriarchy národa eského, neoekávejte ode mne ani vybíraná slova ani plýtvání bájenými výrazy; nýbr~ oekávající raději prostou pravdu, slyate co unil Hus pro vlast, a co ~ádnému před ním se nepodařilo. Zachovav a ualechtiv první klenot národní, totiž jazyk mateřský, vystrkovaný z chrámů, zneva~ovaný ve akolách, zapomínaný při veřejném právu a spravedlnosti, vyzdobil eskou vědu ryzím zlatem eské původnosti, odkryl a rozářil apoatolskou víru v duchu Cyrila a Metoděje, navrátil rodinám mrav, zbo~nost a kázeň, vrátil kně~stvu esko-Moravskému práva man~elská a rodinná, zlomil nevěru a ledabylost se ve vrstvách vyaáich i ni~áich, šňal z celého národa okovy středověké obmezenosti, vzkřísil evangelickou radost' v svobodě a svobody v pravdě, a probudil vlast' ku věcem pravým, milým i dobropověstným, způsobiv takto oťresení celé Evropy a polo~iv základy mocné vaeho toho, čím se novověká osvěta a pravověrnost honosí. V pravdě to jest mnoho na jediného mu~e, osoeného od přemocných nepřátel a ~ijícího v době, kde veakeren svět ním nebyl ne~ tmou a tma sama zamilovanou lahůdkou lověenstva! A jak kdyby z mrtvých povstat mohli ty práchnivící kosti souvěkovů souvěkoců Husových a mluvíti směla ta ústa, jim~ dáno bylo okusiti z těch milosrdných prvotín svobody Husovy, jak~by tu zavzněla tato kazatelna hromovou otázkou tou: Vy echové a Moravané jeatě vaichni od prvního a~ do posledního neznáte toho oděnce a bojovníka, do něho~ se zamilovali cizincové, a něm~ chvalořeči spisují historikové za hranicemi, Co apoatol Jan napsal proti Israeli o Kristu, to píaeeme a pravíme dnes eho-Moravanům o Husovi, řkouce: Na světě byl, do svého vlastního přiael, ale vlastní jeho nepřijali ho! - Neopakujíce tato slova Janova snad proti těm echům a Moravanům, kteří bez rozdílu vyznání Husa eského poznali, musíme raději dnes, kde páté století historické osobností Husovy se ukonuje, postaviti a zodpovídati:

2.

Otázku druhou: Kdo jsou to ti, kteří Jana Husa dosud neznají? Při okolnosti, že nás mnoho jestiť tuto shromá~děných, kteří~to jame také před kratai neb před delai dobou Jana Husa neznali, musíme otázku naší druhou zodpovídat ve vaí nestrannosti a podotknout, že vaichni dosavadní neznalci slavného jména Husova jsou bratřimi a

sestrami naaími, ekajícími na ten den, kde snata bude zástěra z oi jejich aby užřeli, uvěřili a zaradovali se s námi ji~ se radujícími. Nesmíme tedy odsuzovat, abychom nesoudili před asem, a nebrali jim přirozený nárok na veliké dědictví, je~ jim jako i nám odevzdá Bo~í prozřetelnost. Jsouť medle dělníky, stojícími na náměstí a ekajícími, zdali~ by kdo přijda, najal je na přeslavnou vinici eského vědomí, ~e ten, jeho~ nepoznali dosud, jest velkoduchem duchů eských a jmeno jeho, ~e jest zárukou eských nadějí a vyhlídek. Sněh, led a mráz Bělohorský, jen~ umrtvili a smrtvují mnohé dosud srdce synů a dcer eských a Moravských, aby nepřijalo historickou setbu do své půdy, ekají na své jarní slunce, a slunce to, poněvad~ ji~ vzealo, zahřeje stráně i rokle spícího národa a setba jména Husova stane se krásným osením, zelenajícím se ku dozrání, ku ~ni a ku shromá~dění do stodol i obilnic eské budoucnosti.

Rozhlédneme-li se po vlasti, pozorujem ovaem k nemalému volu, ~e slavné jmeno Husovo jest tu i tam jeatě divadlem a pořekadlem, jinde zase kacířstvím a zatracením, jinde jeatě nebezpečím, ano odstraněno býti má. My také i to víme, ~e jest mnoho echů, jen~to bez přesvědění i s přesvědčením nepřirozenou tu oaklivosť proti jmenu Husovu rozairují, podporují a upevňují; nemáme vaak pro ně kletby ani ústa kaceřovací, nýbr~ oi máme pro ně, toti~ oi trpělivosti, vidící, ~e se rozednívá na vaechny strany. Nechcem opakovat, kterak vaichni ti, jen~to nepoznali jmeno Husovo, křivě posuzují nás, kteří ceniti umíme důstojnost osoby Husovy, my vaak musíme pokati, a~ se stanou ze Saula Pavlové a nedochůdat mu~i dokonalosti! Nade vaemi těmi, u nich~to ře o Janu z Husince jest buď pohoraením buď bláznovstvím musíme opáiti slovo smíření, jaké~ i sám Spasitel pronesl nad nevěrou Israelovou řka: Mámt' jiné ovce, které nejsou z ovince tohoto, i tyť musím přivěsti nebo hlas můj slyeti budou a budeť jeden pastýř a jeden ovinec.

Pokav sám a ekaje podnes na přemnohé, ovce, bloudiví bez pastýře a volaje ustavině: Pojd'te ke mně vaichni, kteří pracujeto a obti~ení jste: dáva Pán slávy také i nám na srozumněnou, bychom nepřiznivcům a nezalcům osoby Husovy v echách a na Moravě bez odsuzování a utrhaní ponechali název p r a c u j í c í c h a obti~ených, hledajících jitřenku osvobození a ekajících na den slavný, je~to nechá padat rosu rozvla~ení, aby ech koneně poznal svého Arciecha a potomek svého nejprvnějšiho praotce! Jiné odpovědě nemajíce na otázku naai druhou: „Kdo jsou to ti kteří Husa dosud neznají?" nuce ni jsme zodpovídat:

3.

Třetí, předůle~itou otázku slavnostní, toti~: Co máme initi, aby ten neznámý Hus byl koneně znám po vaí vlasti? Kolik bludných věků minulo, v nich~ o Husovi nesmělo býti ani mluveno, a kdy~ toho asu úinkování pro Jana Husa táhlo za sebou ~alář, vyhnanství a smrt: byla tedy otázka o působení přátel Husových pro jmeno toto otázkou o spustoanění země eské. Byť se byli vaichni echové po bitvě Bělohorské zřekli a zapřísáhli, ~e za ka~dou cenu vyhlaaovati budou est jmenu nesmrtelnému reformatora eského, byliby tím dobrovolně svolili jenom ku vylidnatění vlasti a ku zaplavení ji národy cizími! A jako prorok Amos V, 13 Israeli musel poraditi řka: proto~ rozumný v ten as mleti musí, nebo as ten zlý jest: tak radili přesmutné okolnosti naaim otcům, aby se odmleli na as, a~ zase rozká~e Hospodin jako Pavlovi v Korintu Skut: XVIII. Neboj se, ale mluv a neml, nebo já s tebou jsem, a ~ádny nesáhne na tebe, aťby zle uinil; nebo mnoho znám lidu v tomto městě. Pavel nemlev, nikde se nestyděl za Mesiáae ukři~ovaného na dřevě potupy, a svolal ~idy a pohany, Mesiáae i evangelium, byl světlem světa a otci budoucích pokolení, opakujících pravdu v lásce a lásku v svobodě!

Doba Husova po hlubokém a dlouhém mlení synů eských ji~ se doplnila, a kdybychom jeatě nyní měli mleti, kamení by ji~ muselo mluvití. Mleli jsme dost' a nyní mluvmě dost' a dost', aby dohoněno bylo, co jest zameakáno, aby nahra~eno bylo, co ztraceno bylo proti vůli naai. Nepřátelé Husovi spřiznivae se s osudy protieskými, chopili se zbraně nejvydatnějšai, zbraně umlení vaeho toho, co bylo slávou Husovou a zvykem mravním národa eského; my tedy přátelé Husovy, kdy~ přialo rozvla~ení od tváře Páně, chopme se zbraně mnohém vydatnějšai. Toti~ slova vaemohoucí pravdy, jím~ oznámíme souvěkovecům a skrze ně potomkům, jmeno, ctností, rekovnost' a smrt velikého Husa, její~ Evropa a vaechen svět vzdělaný závidí nám synům a dcerám slavné echie! Mluvmě tedy vaichni, kdo~koli jsme z duchovní přízně Husovy, ať starci a stařeny, ať mu~i a ~eny, ať mladíkové a panny, a je-li nás zde tisíc shromá~dých, ziskejme neunaveností a výmluvností svou, jedenka~dý nového přítele jmenu Husova; aby druhý tisíc vzkřísil a povolal tisíc třetí, aby vlast' naplněna byla těmi, jen~to odsoudíce blud Kostnický, vzhlednou se v jasném světle pravé historie Husovy. A jako Pavel kázal mladému Timoteovi hlásati jméno Krista ukři~ovaného, tak ká~eme my vám hlásati jmeno Husa upáleného, řkoucí: mluvte, ponoukejte v as neb ne v as: trescete, ~ehřete, napomínejte ve vaí tíchosti a uení, ve vaem bedliví buďte, protivenství snáaejte, dílo kazatelů konejte, dokazujte toho dostateně, ~e jste věrní slu~ebníci (2 Tim: 4. 2, 5) vlasti i víry Staroeské. Slunce jarní vzealo ji~, zapudivái temností posledních dvou století a vyvolávajíc rozsěvae eské, aby rychle naseli símě hořiné, pod jeho~ to stromem budoucím bychom naali zastínění milosti a v jeho~to chládku by rodina echů pěla ~almy vítězství, ~e ten velký ech, jeho~ jméno nesmělo téměř ani jmenováno býti, ji~ opanoval vlasteneckou půdou a uením pravdy své, ~e spravuje národ vzkříaený.

Pět osudných století jest ji~ za námi, pět století pravím, v nich~ se dílem zářil náa Hus co velká hvězda na nebesích, dílem zase pohrdán byl, co divadlo a pořekadlo svých rodáků! Milostivá Bo~í prozřetelnost', odvírajíc dneaním dnes aestě století Husovo, svěřuje nám aťastnějšaim potomkům eským klíe tajemné, bychom zotvírali brány a závory

vaech srdcí a nechali vejíti hosta Husineckého. Do vaech eských příbytků! echové! Nepohrdejte kynutím prstu Hospodinova a pracujte vaichni, na otců svých roli dědiné, aby ne~ rok s rokem, doba s dobou, se sejde, náa Hus z utajených prostor nebeských zvolati mohl: do svého vlastního jsem přiael a moji vlastní poznali mně. Amen.